

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТТА

1910 г.

**Доклад на министъра на вътрешните работи Михаил Такев
до Председателя на XIV Обикновено народното събрание**

Проектозакон за обществената благотворителност

Мотиви

София, февруари 1910 г.

Широката проява на състрадание към ближния като нравствен дълг на отделната личност и съзнание на гражданската солидарност между членовете на дадена обществена група, е една от най-отличителните и симпатични черти у културните общества и народи. Под влияние и проповедите на християнските начала за подпомагане нуждаещите се и широките размери, до които е достигнала частната инициатива, обществената благотворителност е заела видно място между културните институти на западноевропейските държави. Нуждата от нейната организация и разумно приспособяване към социалните условия и изисквания на обществото се е отдавна почувствала и след несполучливите опити, правени за ограничаване числото на бедните, чрез строги полицейски и наказателни мерки, срещаме в някои европейски държави едновременно приет принципът на обществената благотворителност, чрез възлагане на местните общини грижата за подпомагане своите бедни. Местната община, според естеството на работата, за която е предназначена, явява се, след семейството, за най-естествена и силна връзка между лицата, членовете на общината. Населението, което познава най-добре положението и нуждите на своите близки, е в състояние да даде най-правилна преценка и е заинтересовано да не се пратосват средствата на общината чрез отпускане на помощи на хора, които и без тях ще може да се прехранят. Желанието да се помогне на ближния с общи сили, да се облекчат щогоде нуждите му на старини, когато го споходят възможни недъзи и болести, е най-силният подтик към систематично организиране института на обществената благотворителност. Тоя институт може да прояви полезна дейност само при голям брой ревностни дейци с убеждението, че вършат своя, а не чужда работа. Несъмнено е, че местната община е, която може най-целесъобразно да организира обществената помощ за своите бедни, да намери нужните за това средства и подходящи за делото хора.

При многото и разнообразни нужди, които у нас е трябвало да се удовлетворяват за

всестранното ни организиране в новия самостоятелен общественно-политически живот – нужди, често свързани с материални жертви, частната благотворителност е останала малко назад. При все туй, в последните години забелязва се едно похвално съревнувание между отделни лица и дружества за благородни цели. С напредъка на културата и благосъстояние у масата, тая благородна благотворителност, без да се спъва частната инициатива, държавата трябва да се яви в помощ на преследваната полезна цел, за да организира едно пълно систематично подпомагане бедните – не са в състояние¹ да се поддържат със свой труд и на собствени средства. При това, като се взема в съображение, че местните общини не са еднакво големи, не разполагат с достатъчни средства и не са в състояние да водят самостоятелна дейност в областта на благотворителното дело, нужно е, при организирането на института, да влезе окръгът като средна по-горе съединителна институция между общината и държавата. Не трябва да се изпуска предвид, че само в съразмерното участие и целесъобразно усърдно взаимодействие между общината, окръга и държавата се съдържа главното, ако не единственото условие за постигане на една правилна организация и за успешния ход на института за обществената благотворителност.

Водимо от горните съображения и принципи, повереното ми министерство, в желанието си да удовлетвори, доколкото е възможно, назрялата нужда от едно рационално организиране на обществената благотворителност, изработи приложения законопроект, който представям на почитаемото Народно събрание за обсъждане и гласуване.

Министър на вътрешните работи:

М. Такев

ЗАКОН ЗА ОБЩЕСТВЕНАТА БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ

Проект²

Чл. 1. Обществената благотворителност в смисъл на настоящия закон [се] състои:

а) в задължителното подпомагане или издържане с обществени средства недъгави, сакати и престарели (минали 60-годишна възраст) членове на една община, когато сами те не са в състояние да си набавят чрез собствен труд или собствени средства необходимото за живеене, както и на неизлечими болни, които са лишени от всякакви средства за поддръжка и лекуване;

¹ Така е в оригинала.

² Публикуваме законопроекта със съкращения. Отпадналите части доуточняват в детайли изпълнението на отделните постановки. Законопроектът не е обсъждан в парламента поради оставката на М. Такев като министър на вътрешните работи.

б) в отглеждането намерени и изоставени морално пропаднали деца и малолетни престъпници.

Чл. 2. Службата по обществената благотворителност се централизира в окръга и се организира от окръжния административен съвет, чийто състав по тая служба се допълва от: окръжния и градски лекар, окръжния инженер и окръжния училищен инспектор.

Чл. 3. Издръжката обема³ пълната и постоянна издръжка на лицата, означени по-горе (подслон, храна, облекло, лекарска помощ и пр.), а подпомагането – само временно, и то само необходимото допълване средствата, които не им са достатъчни за тяхната издръжка.

[...]

Чл. 7. Всяка община е длъжна да се грижи за своите бедни, имащи местожителството си в нея община, по реда и условията на настоящия закон.

[...]

Чл. 9. За бедните в една селска община се грижи особена благотворителна комисия, състояща се от кмета на общината или помощника му, главния учител, свещеника (равина или мюфтията), фелдшера...

За градската община комисията се състои от кмета и един негов помощник с по двама учители, двама лекари, двама свещеници, двама общински съветници и четири граждани, избрани от общинския съвет.

Чл. 10. Благотворителната комисия в началото на всяка година, преди отварянето редовната сесия на общинския съвет, съставя списък на бедните, отговарящи на условията на настоящия закон.

[...]

Чл. 16. Подпомагането става на средствата на общината, чрез ежегодно предвиждане суми в бюджета и от събраните доброволни пожертвувания и други случайни източници.

[...]

Чл. 17. За усилване средствата на благотворителните комисии, създават се следните източници:

а) 10% от стойността на билети или такси за даване представления, концерти, балове, изложби, игри и други публични увеселения, а така също и от стойността на лотарийните билети;

б) 2% от раздаваните печалби (дивиденди) от акционерните, застрахователни, кооперативни и други подобни дружества, както и от разрешените концесии;

³ Обхваща (рус.)

в) 2% – специално за подпомагане бедни – от публични продажби и разпродажби или прехвърляне собствеността по силата на каквато да е юридическа сделка;

г) 25% върху таксите за кучета и луксозни коне;

д) половината от глобите, налагани в полза на общината.

[...]

Чл. 18. Всеки окръжен съвет е длъжен да открие в окръга – било в централния град или в други пунктове, гдето намери за добре – по един приют – стопанство: а) за престарели и недъгави; б) за душевно болни, за изоставени и морално пропаднали деца и малолетни престъпници; г) за неизличими болни; д) за просеци.

[...]

Местата за тия приюти се отпускат даром от надлежните общини или по покупка от окръжния съвет, а държавен материал за строеж – от държавните гори.

[...]

Чл. 24. Държавата открива и издържа институти за глухонemi и слепи – по един за Северна и един за Южна България. На нейна издръжка е и приютът за малолетните престъпници.

Тя подпомага окръзите в поддържане благотворителните заведения – приюти, чрез предвиждане ежегодни помощи в държавния бюджет.

Чл. 25. Благотворителните заведения в окръга – обществени и частни – се намират под контрола на държавата.

[...]

Чл. 26.[...]

Частните благотворителни дружества, комитети и др. се намират така също под надзора на местните общински управления, които във всяко време могат да преглеждат операциите им и следят за правилното им и редовно функциониране.

Чл. 32. Настоящият закон влиза в сила от 1 януари 1911 г., колкото се отнася до предвиждане и събиране приходите и определяне места за приюти и стопанства, за които се отнасят членове 16, 17, 18 и 19, а в останалата си част той ще почне да се прилага от 1 януари 1913 г.

Чл. 33. Подробностите по прилагане настоящия закон, както и за службата на приютите и институциите, се определят чрез особени правилници, издадени по споразумение между министрите на вътрешните работи, на правосъдието и на просвещението и утвърдени с царски указ.

София, февруари 1910 г.

ЦДА, ф. 176 к, оп. 19, а.е. 315, л. 75 – 76. Копие. Печатно.